

ΜΙΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ

Η ΚΑ ΕΛΕΝΗ ΟΘΩΝΙΟΥ

ΜΙΑ φιλάνθρωπος !
Η λέξις δὲν ἀποδίδει τίποτε σχεδόν. Είνε πτωχή, πάρα πολὺ πτωχή διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἀλτρουϊστικὴν κυρίαν, περὶ τῆς δοποίας θέλω, αἰσθάνομαι: τὴν φυχικὴν ἀνάγκην, νὰ δμιλήσω. Δὲν τολμῶ νὰ προσθέσω: καὶ τὸ κοινωνικὸν καθῆκον. Διότι; δὲν θὰ μου τὸ συγχωρήσῃ ποτὲ βέναια ἡ ἀγία, ἡ παροιμιώδης, ἡ ἀγγελικὴ τῆς μετριοφροσύνη. Τὸ ἡξεύρω. Τὸ ἡξεύρουν ὅλαι καὶ ὅλοι οἱ μεμυημένοι εἰς τὴν μυστικὴν τῆς θρησκείαν, ὅλοι οἱ θαυμασταὶ καὶ οἱ μάρτυρες τῶν ἀτελευτήτων, τῶν ἀπιστεύτων ἀγαθοεργιῶν τῆς. Καὶ θὰ εἴμαι ίσως ἐγὼ δὲ πρώτος καὶ τελευταῖος ἔχθρός, τὸν δποῖον θὰ συναντήσῃ καθ' ὅλον τῆς τὸν βίον, διότι εἰσδύω ἀδιάκριτος εἰς τὸ ιερόν τῆς θυσιαστήριον καὶ ἐκβιάζω ἐδῶ, εἰς τὴν σελίδα αὐτήν, τὸ ώραῖον τῆς

μυστικὸν διὰ νὰ τὸ παραδώσω εἰς τὸ φῶς, εἰς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην δὲλου, εἰ δυνατόν, τοῦ κόσμου. Συναισθάνομαι δὲ τις διαπράττω μίαν Ἱεροσυλίαν ἀθώαν. Ἀλλὰ γῆ σιωπή της μὲ πνίγει· μοῦ ἔξεγειρει τὴν συνείδησιν. Εἶνε ἀναμφιερόλως γῆ σιωπή τοῦ ἀστράτου ἀγγέλου, τοῦ ἀπεσταλμένου νὰ σπογγίσῃ δάκρυα, νὰ ἐπουλώσῃ πληγάδες, νὰ πραῦνῃ πόνους, νὰ παραμυθήσῃ, νὰ περιθάλψῃ, νὰ σώσῃ, νὰ σκορπίσῃ χαρὰν καὶ ἐλπίδας καὶ μειδίαματα εἰς τὸν κόσμον ἑδῶ κατὰ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θλίψεων. Ἀλλ' ὅταν βλέπω ἐνίστε τὴν ἄλλην δψιν τῆς φιλανθρωπίας, τὴν κοσμικήν ἀς εἴπω καὶ ἐπαγγελματικὴν φιλανθρωπίαν, τὴν φιλανθρωπίαν τὴν φιλάρεσκον τοῦ συρμοῦ καὶ τῶν μεταξωτῶν ἐσθήτων καὶ τῶν ἀκκισμῶν, θορυβοῦσαν, ἐπισειμένην, ἐπιζητοῦσαν τὴν ἐντύπωσιν, τὰς ἐπευφημίας, τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ θυμιάματα τοῦ κοινοῦ—συλλογίζομαι: μὲ ποίας ἄρα γε λέξεις καὶ εἰς ποῖον τόνον πρέπει κανεὶς νὰ πλέξῃ τὸ ἔγκωμιον καὶ τὸν ὅμνον τῆς μεγάλης αὐτῆς καὶ ἀληθινῆς φιλανθρώπου, διὰ τὴν δποίαν δμιλῶ.

*
* *

Δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἔγινε ποτὲ θόρυβος περὶ τὸ δνομά της. Πρὸς τὶ καὶ διατὶ; Τὰ χειροκροτήματα ἀς μείνουν ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς μεγάλους γηθοποιοὺς τῆς κοινωνικῆς σκηνῆς. Αὐτὴ εἰνε γῆ σεμνὴ ἱέρεια, γῆ ἀφανῆς μυσταγωγός τῆς ἀγαθοεργίας. Διαχέει μυστικὰ τὸ ἀρωματὰς τῆς εὐποίησης της, δπως μυστικὴ εἰνε κάθε ὥραια λατρεία καὶ κάθε ἀπαραδίαστος βωμός, δπως τὰ παρθενικὰ καὶ αἰδήμονα ἐκεῖνα ἀνθη, τὰ δποῖα εὐωδιάζουν μόνον εἰς τὴν σιγὴν καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ μυστηρίου. Καὶ δμως τὴν γνωρίζει μία μεγάλη μερὶς τῆς ἀθηγανῆς κοινωνίας, καὶ ἐκ τῶν λαϊκῶν τάξεων καὶ ἐκ τῶν ἀριστοκρατικῶν κύκλων τῶν αἰθουσῶν. Τὴν γνωρίζουν, τὴν θαυμάζουν, τὴν λατρεύουν, τὴν εὐλογοῦν. Υπάρχουν χιλιάδες — δὲν εἰνε ὑπερβολὴ — χιλιάδες ἀνθρώπων, τοὺς δποίους εὐηγρέτησε, περιέθαλψε, ἐπαραμύθησε, ἐσπόγγισε τὰ δάκρυα των, τοῖς παρέσχε στήριγμα, τοῖς ἦνοιξε τὸν δρόμον, τοῖς ἐπόρισεν ἐργασίαν καὶ ἄρτον, τοὺς ἔσωσε ἀπὸ τοὺς δυνυχας τῆς δυστυχίας, τοῖς ἔξησφάλισε ρόδινον τὸ μέλλον, τοὺς κατέστησεν εὐτυχεῖς!

Δὲν ἔχει περιουσίαν. Τί νὰ τὴν κάμῃ; Καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου ἂν εἰχε, θὰ ἔμενε πρὸ πολλοῦ πτωχὴ. Τὸ μικρόν της εἰσόδημα, τὸ δποῖον διαμοιράζει κρυφά πάντοτε μὲ τοὺς πτωχούς της, δσοι προσφεύγουν ἀδιαλείπτως εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν της, μόλις ἔξαρκει δι' ἔαυτὴν. Καὶ δμως ἔκαμε καὶ κάμνει καθ' ἐκάστην τόσας εὐεργεσίας, δσας δὲν θὰ ἔκαμναν δύο, τρεῖς, πέντε, δέκα ἔκατομμυριοῦχοι φιλάνθρωποι. Δι' αὐτοὺς θὰ ὑπῆρχε καὶ ἐν δριον· κάποιοις κόρος, κάποια ἐπὶ τέλους ἀνθρωπίνη κόπωσις! Ἀλλ' γῆ γδικὴ της τάσις πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν εἰνε ἀνεξάντλητος. Διαπνέεται ἀπὸ κάτι τι τὸ ἀληθῶς ὑπεράνθρωπον. Θὰ τὸ δμοιογήσουν μετ' ἐμοῦ δσοι γῆτύχησαν νὰ τὴν γνωρίσουν ἐκ τοῦ πλησίον. Καταντῷ ἐνίστε νὰ πιστεύωμεν δλοι δτι κατέχεται ὅχι πλέον ἀπὸ τὸ αἰσθημα, ἀλλ' ἀπὸ

τὸ πάθος καὶ τὴν φύχωσιν τῆς φιλανθρωπίας. Δὲν παρέρχεται ήμέρα χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἔνα μικρὸν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ θρίαμβον. Εἰς τὸν δεῖνα ἄρρωστον θὰ στείῃ, μαζὶ μὲ τοὺς παραμυθητικούς της λόγους, ιατρὸν καὶ φάρμακαί εἰς τὸν ἄλλον, τροφὴν καὶ ἐνδύματα· διὰ τὴν ὁρφανὴν κόρην θὰ εῦρῃ μίαν θέσιν διδασκαλίσσης ἢ παιδαγωγοῦ· ὑπὲρ τῆς ἀλλῆς θὰ συμπληρώσῃ τὰ ἐφόδια τῆς μικρᾶς της προικός· διὰ τὴν πενομένην μητέρα, θὰ ἔξοικονομήσῃ βοήθημα καὶ προστασίαν· διὰ τὸν πτωχὸν σπουδαστὴν βιβλία· διὰ τὸν ναυαγὸν οἰκογενειάρχην μίαν σανίδα σωτηρίας.^{Ω!} Ή καλωσύνη της δὲν ἔχει ὅρια, δὲν σταματᾷ πουθενά, δὲν γνωρίζει φραγμούς καὶ ἐμπόδια. Φθάνει μέχρις αὐτοθυσίας, ἢ δποίᾳ ἐκπλήττει καὶ ἡ δποίᾳ προκαλεῖ τὸ θάμβος. Τί θὰ εἰπῆτε, ἐὰν μάθετε δτὶ διενυκτέρευσε πολλάκις παρὰ τὸ προσκεφάλαιον δυστυχισμένων πλασμάτων, καὶ ἔξετέλεσε χρέη νοσοκόμου, καὶ ἡγρύπνησεν ὡς ἄγγελος παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἐγκαταλειμμένων καὶ ἀδυνάτων, αὐτὴ ἡ ἀριστοκρατικὴ τοὺς τρόπους καὶ τὴν ἀνατροφὴν;

Καὶ τρέχει καὶ προφθάνει παντοῦ, διότι δι’ αὐτὴν ὅλη ἡ ἀξία καὶ τὸ ιδανικὸν καὶ δ σκοπός τῆς ζωῆς ἀποκρυσταλλοῦνται εἰς μίαν λέξιν: εἰς τὸ εὐποιεῖν. Οὕτε γνωρίζει ἄλλην εὐτυχίαν. Οὕτε ἐσκέψη ποτὲ ἢ συλλογίζεται τὸν ἑαυτόν της. Καὶ μήπως τῆς δίδεται καρδὸς καὶ ἄνεσις νὰ ζήσῃ ὀλίγον καὶ δι’ ἑαυτὴν! Ό νπνος της, ἡ ἡσυχία της, αἱ συνήθεις καὶ στοιχειώδεις ἀπολαύσεις τοῦ βίου, οἱ πόνοι της, αἱ σκέψεις της, τὸ ἔγω της, ὅλα εἰνε ἀφιερωμένα ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Τίποτε δὲν μένει, τίποτε δὲν κρατεῖ διὰ τὸν ίδιον της ἑγωησμόν. Ενίστε δὲν εὐκαιρεῖ οὕτε νὰ ἀρρωστήσῃ! Δὲν εἰνε σχῆμα λόγου αὐτό. Εἰνε ἀλήθεια. Τὴν εἰδομεν πολλάκις πυρέσσουσαν καὶ ἀλγοῦσαν καὶ ἔγηντλημένην νὰ τρέχῃ ἐν τούτοις ἀκούραστος διὰ νὰ πραΐην τὰ ἀλγή, καὶ τὸν πυρετὸν τῶν ἀρρώστων της καὶ τῶν πτωχῶν της!^Ω Ο πόνος τῆς ξένης δυστυχίας ἐκμηδενίζει, θαρρεῖ, τὸ συναίσθημα τῶν ίδιων της ἀλγηθόνων! Καὶ εἰνε εὐθυμος, φαιδρά, εὐτυχῆς μόνον ὅταν αἰσθάνεται γύρω της τοὺς ἄλλους εὐημεροῦντας καὶ εὐδαιμονας. Εἰνε μελαγχολικὴ καὶ δύσθυμος καὶ δυστυχής, ὅταν δὲν ἡμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ, νὰ ἀνακουφίσῃ δι’ ἔργων τοὺς δυσπραγοῦντας. 'Αλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, συμμετέχει, διὰ τὴς ἀγγελικῆς της ψυχῆς, τῆς εὐτυχίας τῶν ἄλλων, διὰ τὴν δποίαν μοχθεῖ καὶ παλαίει καὶ δημιουργεῖ. Εἰνε ἡ πλέον ίδεώδης καὶ οὐρανία εὐτυχία αὐτὴ τῶν ἀλτρουΐστῶν.

'Απὸ τὸν οἰκόν της δὲν λείπουν ποτὲ οἱ πτωχοί, οἱ ταλαιπωρημένοι, οἱ ἀπέλπιδες. Γνωστοί καὶ ἄγνωστοι. "Ολοι καταφεύγουν ὡς εἰς ναόν, ὡς εἰς θεότητα ἀντιλήπτορα καὶ εὔσπλαγχνον. 'Αλλὰ μήπως δι’ αὐτὴν ὑπάρχει δυστυχής ἀγνωστος καὶ ξένος; 'Η μεγάλη της καρδία ἐνστερνίζεται καθε ξένην συμφοράν. Εἰς τοὺς κύκλους τῶν πτωχῶν καὶ τῶν κατατρυχομένων διατρέχει τὸ σεμνόν της ὅνομα ὡς σύμβολον παραμυθίας καὶ ἐλέους. Καὶ δλοι προσφέυγουν καὶ ἐπικαλοῦνται τὴν φιλανθρωπίαν της. Κάθε πρωὶ θὰ εῦρῃ πλήθος ἐπιστολῶν ίκετηρίων ἐπὶ τοῦ γραφείου της. Καὶ τρέχει δι’ δλους, ἐνεργεῖ, φροντίζει, ίκετεύει, συγκινεῖ, εὐεργετεῖ, σώζει.

Αλλὰ πῶς ἐπαρκεῖ, ἐπὶ ἔτη ἥδη μακρά, εἰς τὴν ἀτελείωτον αὐτὴν σειράν τόσων ἀγαθοεργιῶν, ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν;

Ἐδῶ ἔγκειται ἀκριβῶς ὅλη ἡ ἥθική δύναμις τῆς ὑπερόχου, τῆς προνομιούχου, τῆς ἀλτρουΐστικῆς φιλανθρώπου. Προκισμένη μὲν πνεῦμα λεπτόν, μὲν ἀδρότητα ἀληθῶς ἀριστοκρατικήν, μὲν γλυκύτητα ἥθους ἡ δοπία κατακτᾷ, μὲν εὐγένειαν αἰσθημάτων ἡ δοπία σαγγηνεύει, κέκτηται ἐξ ἀνατροφῆς καὶ οἰκογενειακῶν παραδόσεων, μεγάλα καὶ σπάνια κεφάλαια σχέσεων ἐπισήμων, ὑπολήψεως, συμπαθειῶν, γοήτρου, ἐπιθολής, λατρείας. Καὶ ὅταν δὲ κύλος τῆς ἐδῶ δράσεώς της πυκνοῦται, τότε τὸν ἐπεκτείνει εἰς μεγαλειτέραν ἀκτῖνα, πέραν, εἰς τὸ ἔξωτερικόν, δῆποι ἄλλα κεφάλαια πολυτίμων γνωριμιῶν, σχέσεις ἐγκάρδιοι μὲν δεσποίνας ἐπιφανείς, μὲν πρόσωπα σημαίνοντα καὶ δυνάμενα, ὑποδιηθοῦν τὴν ἀγαθοποιὸν ἐνέργειάν της. Καὶ τὰ χρησιμοποιεῖ ὅλα ὑπέρ τοῦ ιδανικοῦ της. Βουλευταί, ὑπουργοί, τραπεζῖται, πολυτάλαντοι, ίσχυροί τῆς ἥμέρας, τὴν γνωρίζουν, τὴν περιέπουν διὰ τῆς φιλίας των, τὴν τιμοῦν διὰ σεδασμοῦ ἀκατανικήτου. Καὶ ὅλοι συμπράττουν — ἀκουσίως ἢ μὴ — εἰς τὸ ὕρατον της ἔργων. Διὰ τῶν χρυσῶν της χειλέων δῆλοι γίνονται φιλάνθρωποι, διότι γνωρίζει ὅλους νὰ τοὺς συγκινῇ. Ποτὸς ἥμιπορεῖ νὰ τῆς ἀρνηθῇ τὴν ἥθικήν ἢ τὴν ὄλικήν του προστασίαν ὑπέρ τῶν πτωχῶν της; Εἶναι τόσον ἀγγελικὸν τὸ μειδίαμά της καὶ τόσον συγκινητική ἡ φωνή της ὑπέρ τῶν δυστυχῶν πλασμάτων, διὰ τὰ δοπία ἔρχεται νὰ κρούσῃ τὰς θύρας καὶ τὰς καρδίας των! Διὰ μίαν λ. χ. θέσιν διδασκαλίσσης, τὴν δοπίαν δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀποσπάσουν δέκα ίσχυροί κομματάρχαι, αὐτὴ μὲν δὲν δάκρυ ἀληθινοῦ πόνου, μὲ μίαν ἐπικλησιν συγκλονοῦσαν, τὴν ἔξησφάλισεν ἥδη διὰ τὴν ὄρφανήν καὶ ἀπροστάτευτον κόρην. Ἐχει τὴν γοητείαν νὰ θέτῃ εἰς κίνησιν, ἐπὶ τῆς φιλανθρώπου τροχιᾶς της, ὅλους δύσους τὴν γνωρίζουν, τὴν ἀγαποῦν, καὶ τὴν σέδονται. Γόνησσα αὐτή, δύταν ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ δαιμόνιον τῆς ἀγαθοεργίας, κατέχει τὸ μυστήριον νὰ ἐμπνέῃ συνάμα τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συντριβήν καὶ εἰς τοὺς πλέον ἐγωΐστας, νὰ ἀνοίγῃ τὰ βαλάντια καὶ τῶν πλέον ὡμῶν φιλαργύρων, νὰ συγκινῇ καὶ τοὺς πλέον ἀδιαφόρους καὶ ἀπαθεῖς. Ὄπό τὴν ἔποψιν αὐτὴν τὴν ἔξοχως ἐκπολιτιστικήν ἥμιπορεῖ κανεὶς νὰ ίσχυρισθῇ ἀκραδάντως διτὶ δὲν εὐεργετεῖ μόνον τοὺς εὐεργετούμενους, ὑπὲρ ὃν κινεῖ τὰ ἐλέη τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς μὰ τὴν ἀλήθειαν τοὺς πλουσίους, τοὺς εὐεργετοῦντας, τοὺς δοπίους μεταβάλλει εἰς φιλανθρώπους καὶ χριστιανούς!

***

Αὐτὴ εἶναι ἐν ὀχρῷ σκιαγραφίᾳ ἡ ἀλτρουΐστρια καὶ μεγάλη φιλάνθρωπος, τὴν δοπίαν θέλω νὰ παρουσιάσω ἐδῶ εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ πανελλήνου. Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς δοπίας διωργανώσαμεν ἀληθῆ μυστικήν συνωμοσίαν μερικοὶ ἐκ τῶν ἐκθύμων θαυμαστῶν της, ἐλήφθη ἐκ φωτογραφίας παλαιοτέρας, παρι-

στώσης αὐτήν κατὰ δέκα καὶ δεκαπέντε ἔτη νεωτέραν.⁷ Αποδίδει δημός
δληγη τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν συμπαθῆ ἐκφρασιν τῆς μορφῆς της.

Ηξεύρω ὅτι, ἀν ποτε συναντήσῃ αὐτὰς ἐδῶ τὰς σελίδας—μολονότι
κανεὶς ἔκ τῶν θαυμαστῶν της δὲν θὰ διψοι:νδυνεύσῃ νὰ τῆς τὰς
προδώσῃ — θὰ ἐκπλαγῇ, θὰ λυπηθῇ κατάκαρδα, καὶ θὰ αἰσθανθῇ
χόλον καὶ πικριάν καὶ δργήν — τὴν πρώτην ἵσως ἐπὶ τῆς ζωῆς
της—διὰ τὴν βέβηλον ἀδιακρισίαν μου.

Αλλ’ ηξεύρω προσέτι: ὅτι μοὶ ἐπεβάλλετο τὸ χρονογραφικὸν καθῆ-
κον νὰ κηρύξω δημοσίᾳ ὅτι: ή φιλανθρωπία, ή ἀθηναϊκή τούλαχιστον
φιλανθρωπία, σπανίως ή οὐδέποτε εὗρε τόσον ἀγρήν καὶ ὑψηλήν
ἱεροφάντιδα καὶ ἀντιπρόσωπον, δύον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς μετριόφρο-
νος αὐτῆς γυναικός, περὶ τῆς δποίας, ἐὰν ὑπάρχῃ δυναμίς της
ἐφορεύουσα ἔξ οὐρανῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ήμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ
τις ἀδιστάκτως ὅτι εἶνε ή ζῶσα ἐνσάρκωσις καὶ ή ιδινικωτέρα
αἰσθητοποίησις τῆς Θείας Προνοίας!

Αθηναὶ, Ὁκτώβριος τοῦ 1906.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

Η ΑΓΡΑΜΠΕΛΗ

ΨΗΛΑ στὴ λεύκα ἐκλάρωσες, ἀγράμπελη ἀγράμπελη,
καὶ πίνεις τῆς αὐγῆς τὸ φῶς, τρελλὴ κ' εὐτυχισμένη,
κ' αἱ πλόκαμοι σου γέροντες στὴ γῆ χαριτωμέρα
οὰν κάποια μυρωμέρα
παρθενικὰ μαλλιά.

Στὴ βίλλα ἐδῶ ποῦ φήμαξε ἐσὺ μοράζα μένεις
σημάδι κάποιας ἐποχῆς παλῆς κ' εὐτυχισμένης,
ποῦ ἄκονγες λόγια ἐρωτικὰ στὸν ἰσκιο σου ἀπὸ κάτον
καὶ τώρα τοῦ θανάτου
τὰ πῆρε ή οιγαλιά. . .

Αγράμπελη, ποῦ ἐδέθηκες στὴ λεύκα καὶ ψηλώρεις,
νὰ ζῆς καὶ νὰ μυρώῃς στὴν αὔρα τῆς αἰγῆς
καὶ νᾶεισαι πάρτα ἐδῶ ή ψυχὴ τῆς ὄμορφης ποῦ ἐχάθη
ποῦ σὰν ἀνθός μαράθη
καὶ πάει βαθειὰ στὴ γῆς . . .

ΘΡΑΣ. ΖΩΪΟΠΟΥΛΟΣ